

การส่งออกมันสำปะหลังของไทยไปจีน

1) ภาพรวมการผลิตและการส่งออกมันสำปะหลังของไทย

1.1) การผลิต

แนวโน้มปี 2557 (คาดคะเน ณ เดือนกันยายน 2556) มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 7.98 ล้านไร่ ผลผลิต 28.75 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 3.60 ตัน เทียบกับเนื้อที่เก็บเกี่ยว 8.14 ล้านไร่ ผลผลิต 28.28 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 3.47 ตัน ในปี 2556 พบว่า เนื้อที่เก็บเกี่ยวลดลงร้อยละ 1.92 เนื่องจากเกษตรกรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น เช่น อ้อยโรงงาน ยางพารา รวมถึงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังแซมในสวนยางพารา ซึ่งปัจจุบันยางพาราเจริญเติบโตไม่สามารถปลูกแซมได้อีก ส่วนผลผลิตและผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.66 และร้อยละ 3.66 ตามลำดับ เนื่องจากมีฝนตกกระจายทำให้มันสำปะหลังเจริญเติบโตดี ประกอบด้วยเกษตรกรมีการเลือกใช้ท่อนพันธุ์ที่ดีเหมาะสมกับสภาพของพื้นดิน และมีการบำรุงดูแลรักษาที่ดี

เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของไทย ปี 2552 - 2557

รายการ	2552	2553	2554	2555	2556	2557*
เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	8.29	7.41	7.10	8.51	8.14	7.98
ผลผลิต (ล้านตัน)	30.09	22.01	21.91	29.85	28.28	28.75
ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)	3.63	2.97	3.09	3.51	3.47	3.60

หมายเหตุ : * ประมาณการ ณ กันยายน 2556

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.2) การส่งออก

ปี 2556 ไทยส่งออกมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ มูลค่าประมาณ 3,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีอัตราขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.60 เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยส่งออกไปยังประเทศจีนเป็นอันดับแรก มูลค่าเกือบ 2,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สัดส่วนร้อยละ 61.96 รองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น มูลค่าเกือบ 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สัดส่วนร้อยละ 9.21 อินโดนีเซีย สัดส่วนร้อยละ 5.38

การส่งออกมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ของไทย

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ลำดับ	ประเทศ	2554	2555	2556	สัดส่วนปี 2556 (%)	อัตราขยายตัว 56/55 (%)
	โลก	2,618.70	2,811.25	3,193.48	100.00	13.60
1	จีน	1,345.25	1,490.21	1,978.54	61.96	32.77
2	ญี่ปุ่น	283.64	284.75	294.19	9.21	3.32
3	อินโดนีเซีย	263.79	340.25	171.84	5.38	-49.50
4	ไต้หวัน	145.02	128.87	149.21	4.67	15.78
5	เกาหลีใต้	87.48	110.92	110.40	3.46	-0.47
8	สหภาพยุโรป (25)	96.33	48.99	56.20	1.76	14.72

ที่มา : กรมศุลกากรไทย รวบรวมโดย World Trade Atlas

ในปี 2556 ประเภทมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ที่ไทยส่งออกมากที่สุด ได้แก่ มันเส้น มูลค่าเกือบ 1,300 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สัดส่วนร้อยละ 40.21 รองลงมา ได้แก่ สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง มูลค่าประมาณ 1,100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เด็กตรินและโมดิไฟด์สตาร์ชอื่นๆ ประมาณ 660 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สาคุ 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมันอัดเม็ด ประมาณ 14 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ

การส่งออกมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ของไทย รายประเภท

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

รายการ	2554	2555	2556	สัดส่วนปี 2556 (%)	ตลาดส่งออกของไทยปี 2556 (%)
โลก	2,618.70	2,811.25	3,193.48	100.00	-
มันเส้น	958.67	1,072.51	1,284.05	40.21	1. จีน 99.28% 2. ฟิลิปปินส์ 0.66% 3. ฮองกง 0.04%
สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง	913.05	977.86	1,122.61	35.15	1. จีน 47.35% 2. ไต้หวัน 11.40% 3. อินโดนีเซีย 9.58%
เด็กตรินและโมดิไฟด์สตาร์ชอื่นๆ	637.52	621.55	659.71	20.66	1. ญี่ปุ่น 32.79% 2. จีน 21.71% 3. อินโดนีเซีย 9.74%
สาคุ	86.74	106.94	103.07	3.23	1. เกาหลีใต้ 55.81% 2. จีน 16.72% 3. นิวซีแลนด์ 5.71%
มันอัดเม็ด	9.22	18.80	14.30	0.45	1. จีน 60.24% 2. ญี่ปุ่น 31.79% 3. นิวซีแลนด์ 7.16%
แป้งมันสำปะหลัง	13.05	13.14	8.97	0.28	1. จีน 34.50% 2. ลาว 14.33% 3. ฮองกง 14.11%
แป้งหยาบทำจากมันสำปะหลัง	0.47	0.45	0.77	0.02	1. ลาว 55.15% 2. สหรัฐฯ 24.59% 3. สิงคโปร์ 19.71%

ที่มา : กรมศุลกากรไทย รวบรวมโดย World Trade Atlas

1.3) ห่วงโซ่มูลค่าของมันสำปะหลังไทย

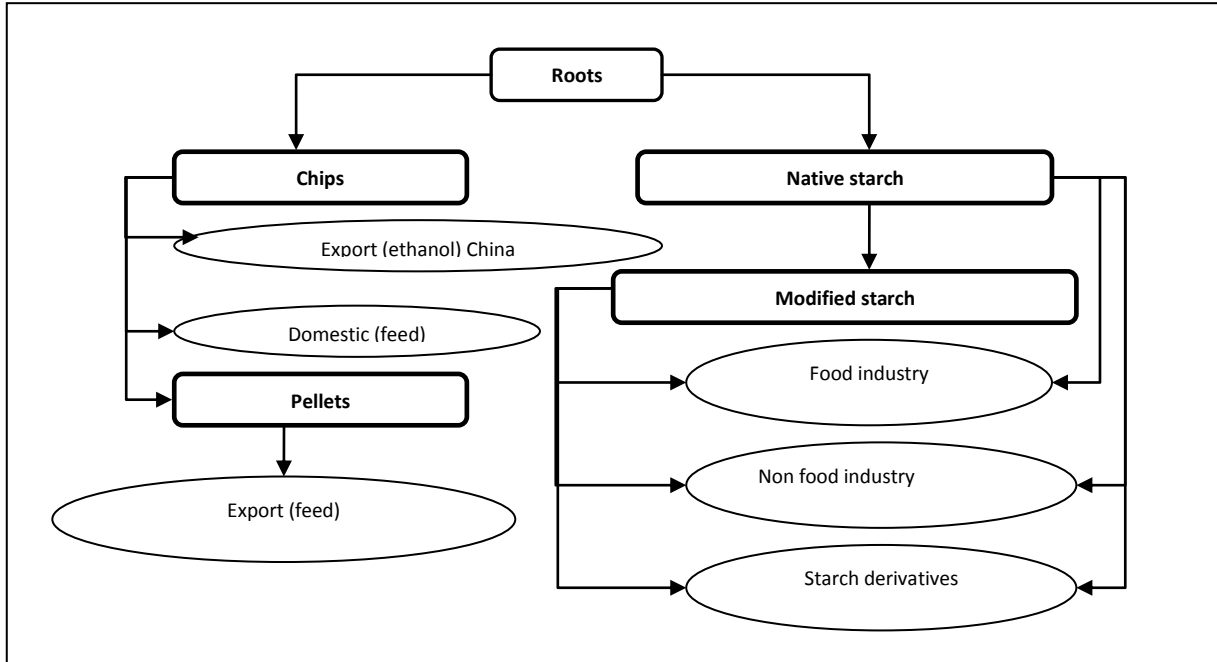
● ห่วงโซ่มูลค่าของมันสำปะหลังตากแห้ง (Dried Cassava) ของไทยประกอบด้วย 2 สินค้าหลักๆ ได้แก่

- มันเส้น (Chips) ซึ่งใช้โดยตรงในอุตสาหกรรมเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศ ส่งออกไปยังจีนเพื่อใช้ในการผลิตเอทานอล และใช้เป็นวัตถุดิบขั้นกลางในการผลิตมันสำปะหลังอัดเม็ดที่ใช้ในการผลิตอาหารเลี้ยงสัตว์

- มันอัดเม็ด (Pellets) ได้มาจากมันเส้น และ/หรือ เศษเหลือจากกระบวนการผลิตสตาร์ช

- ห่วงโซ่มูลค่าของสตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง ประกอบด้วย 2 ผลิตภัณฑ์หลักๆ ได้แก่ แป้งดิบ (Native Starch) และแป้งแปรรูป (Modify Starch) ซึ่งแป้งทั้งสองชนิดใช้ในอุตสาหกรรมอาหาร (อุตสาหกรรมทำขนมปัง อุตสาหกรรมทำบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ฯลฯ) และอุตสาหกรรมที่ไม่ใช่อาหาร (อุตสาหกรรมกระดาษ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมยา อุตสาหกรรมเคมี ฯลฯ)

ห่วงโซ่มูลค่าของมันสำปะหลังไทย

ที่มา : Tijaja's fieldwork interviews (2009)

2) การส่งออกมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ของไทยไปจีน

ที่ผ่านมาไทยผลิตมันสำปะหลังเพื่อส่งออกไปเป็นอาหารสัตว์ในสหภาพยุโรปเป็นหลัก แต่ปัจจุบันตลาดส่งออกหลักของไทยได้เปลี่ยนจากตลาดสหภาพยุโรปไปเป็นตลาดจีน ซึ่งสาเหตุที่การส่งออกไปตลาดสหภาพยุโรปลดลงเนื่องจากการส่งออกเริ่มมีข้อจำกัดเมื่อประชาคมยุโรปกดดันให้ไทยต้องทำข้อตกลงจำกัดปริมาณการส่งออกมันอัดเม็ด ในปี 2525 และหลังจากนั้น ในปี 2535 สหภาพยุโรปได้ดำเนินมาตรการปฏิรูปนโยบายการเกษตรร่วม (Common Agricultural Policy : CAP Reform) โดยลดการแทรกแซงราคาสินค้าเกษตรทำให้ระดับราคาธัญพืชในสหภาพยุโรปลดลง ผู้ผลิตอาหารสัตว์ของยุโรปจึงเลือกใช้ธัญพืชมากกว่าใช้มันสำปะหลัง ไทยจะสามารถส่งออกมันสำปะหลังไปยุโรปได้ หากราคามันสำปะหลังต่ำกว่าราคาธัญพืช และมันสำปะหลังเป็นพืชที่มีโปรตีนต่ำจึงต้องนำไปผสมกับกากถั่วเหลืองเพื่อให้สูตรอาหารสมดุล ราคามันสำปะหลังเมื่อผสมกับกากถั่วเหลืองแล้วต้องไม่แพงกว่าราคาธัญพืชด้วยเช่นกัน รวมทั้ง จากการเติบโตของเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของจีนทำให้เกิดความต้องการนำเข้าสินค้าต่างๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งนำไปสู่การเป็นผู้นำเข้าสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสำคัญต่างๆ ของโลก

ทั้งนี้ จีนมีการนำเข้มน้ำมันอัดเม็ดจากไทย ซึ่งนำไปผลิตเป็นอาหารสัตว์ โดยเฉพาะเป็นอาหารสุกร **มันเส้น** นำไปผลิตแอลกอฮอล์ (เครื่องดื่มและพลังงานทดแทน) ซึ่งจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังงานทดแทนของจีน ตามแผนการพัฒนาประจำปี 2554 - 2559 กำหนดให้มันสำปะหลังเป็นสินค้าสำคัญในแผน และเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญอันดับแรก เนื่องด้วยมันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบหลักของการผลิตเอทานอล โดยมณฑลชานตง เจียงซู และเขตปกครองตนเองกวางสีจ้วงเป็นแหล่งปลูกมันที่สำคัญ ปัจจุบันจีนได้มีการประกาศปรับโครงสร้างราคาพลังงาน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังงานทดแทน อุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ในจีนทั้งสำหรับคน (แอลกอฮอล์ 95%) และสำหรับพลังงานทดแทน (แอลกอฮอล์ 99.6%) ดังนั้น จีนจึงยังคงเป็นตลาดใหญ่ของมันสำปะหลังไทย รวมทั้งจีนนำเข้มนมันเส้นจากไทยไปผลิตกรดมะนาวเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ยาและเครื่องสำอาง อุตสาหกรรมเส้นใย และอุตสาหกรรมผงซักฟอก เป็นต้น **ส่วนแป้งมัน** จีนนำเข้าไปใช้ในอุตสาหกรรมอาหาร สิ่งพิมพ์ และผ้าพิมพ์ เป็นต้น

2.1) ก่อนจีนเข้าเป็นสมาชิก WTO

ในปี 2544 ซึ่งเป็นปีก่อนที่จีนจะเข้า WTO ไทยส่งออกมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ มูลค่ารวม 573.78 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยตลาดส่งออกสำคัญของไทย อันดับแรก ได้แก่ สหภาพยุโรป 168.94 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สัดส่วนร้อยละ 29.44 รองลงมา ได้แก่ **จีน** 122.56 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สัดส่วนร้อยละ 21.36 และญี่ปุ่น 101.46 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สัดส่วนร้อยละ 17.68 ตามลำดับ

ประเภทของมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ที่ไทยส่งออกไปโลก ได้แก่ มันอัดเม็ด 201.38 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สัดส่วนร้อยละ 35.10 รองลงมา ได้แก่ เด็กตรินและโมดิไฟด์สตาร์ช ร้อยละ 29.11 สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง ร้อยละ 21.49 และมันเส้น ร้อยละ 10.33 ตามลำดับ

ตลาดส่งออกมันอัดเม็ดสำคัญของไทย ได้แก่ 1) เนเธอร์แลนด์ ร้อยละ 52.86 2) **จีน** ร้อยละ 18.27 3) สเปน ร้อยละ 14.96

ตลาดส่งออกเด็กตรินและโมดิไฟด์สตาร์ชสำคัญของไทย ได้แก่ 1) ญี่ปุ่น ร้อยละ 47.92 2) **จีน** ร้อยละ 11.34 3) อินโดนีเซีย ร้อยละ 9.86

ตลาดส่งออกสตาร์ชทำจากมันสำปะหลังสำคัญของไทย ได้แก่ 1) ไต้หวัน ร้อยละ 37.03 2) มาเลเซีย ร้อยละ 12.13 3) ญี่ปุ่น ร้อยละ 8.53

ตลาดส่งออกมันเส้นสำคัญของไทย ได้แก่ 1) **จีน** ร้อยละ 97.88 2) ฮองกง ร้อยละ 1.49 3) ศรีลังการ้อยละ 0.47

การส่งออกมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ของไทยรายประเภท ก่อนจีนเข้า WTO

รายการ	ปี 2544		
	มูลค่าส่งออก ของไทยไปโลก (ล้าน US\$)	สัดส่วน (%)	ตลาดส่งออกสำคัญของไทย (%)
1.มันสำปะหลังอัดเม็ด	201.38	35.10	1. เนเธอร์แลนด์ 52.86% 2. จีน 18.27% 3. สเปน 14.96%
2.เด็กตรินและโมดิไฟด์สตาร์ชอื่นๆ	167.03	29.11	1. ญี่ปุ่น 47.92% 2.จีน 11.34% 3. อินโดนีเซีย 9.86%
3.สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง	123.29	21.49	1. ไต้หวัน 37.03% 2.มาเลเซีย 12.13% 3.ญี่ปุ่น 8.53%

4.มันเส้น	59.27	10.33	1.จีน 97.88% 2.ฮ่องกง 1.49% 3.ศรีลังกา 0.47%
-----------	-------	-------	--

2.2) หลังจากจีนเข้าเป็นสมาชิก WTO

การลดภาษีศุลกากร หลังจากที่จีนเข้าเป็นสมาชิก WTO ทำให้จีนมีต้นทุนลดลงจากการนำเข้ามันสำปะหลังจากไทย ซึ่งหมายถึงการส่งออกมันสำปะหลังไทยเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย โดยอัตราภาษีศุลกากรของมันเส้นที่จีนเรียกเก็บภายหลังจากการที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก ลดลงจากร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 5 นอกจากนี้ การนำเข้าที่เพิ่มสูงขึ้นของจีนยังส่งผลดีกับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังของไทยอีกด้วย เพราะไว้ในอุตสาหกรรมมันเส้นและมันอัดเม็ด ไทยมีการพึ่งพาตลาดจีนค่อนข้างมาก

อัตราภาษีศุลกากรของมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ ที่จีนผูกพันไว้ภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) และอาเซียน-จีน (ACFTA)

พิกัด	รายการ	ภาษีก่อนเข้า WTO (%)	WTO		อาเซียน-จีน	
			Final bound rate (%)	ปีที่ดำเนินการ	ภาษีนำเข้า 2553 (%)	ภาษีนำเข้า 2555 (%)
071410	มันสำปะหลังสด แห้ง แขน่เย็น/แขน่แข็ง	10	5 – 10	2004 (2547)	5, 10	0
110620	แป้งมันสำปะหลัง	28	20	2004 (2547)	20	0
110814	สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง	20	10	2004 (2547)	10	0
190300	ผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลัง เช่น สาคุ	23	15	2004 (2547)	15	0
230310	กากเหลือจากการผลิตสตาร์ช ของมันสำปะหลังหรือสาคุ	5	5	2002 (2545)	5	0
350510	เด็กตรินและโมดิไฟด์สตาร์ชอื่นๆ	20	12	2002 (2545)	12	0

ในปี 2546 ซึ่งเป็นปีหลังจากจีนเข้า WTO ไทยส่งออกมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ มูลค่ารวม 647.38 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยตลาดส่งออกสำคัญของไทย อันดับแรก ได้แก่ จีน 169.31 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สัดส่วนร้อยละ 26.15 รองลงมา ได้แก่ สหภาพยุโรป 145.92 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สัดส่วนร้อยละ 22.54 และญี่ปุ่น มูลค่า 102.54 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สัดส่วนร้อยละ 15.84 ตามลำดับ

ประเภทของมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ที่ไทยส่งออกไปโลก ได้แก่ เด็กตรินและโมดิไฟด์สตาร์ชอื่นๆ 211.26 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สัดส่วนร้อยละ 32.63 รองลงมา ได้แก่ สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง ร้อยละ 25.57 มันเส้น ร้อยละ 19.80 และมันอัดเม็ด ร้อยละ 19.08 ตามลำดับ

ตลาดส่งออกเด็กตรินและโมดิไฟด์สตาร์ชสำคัญของไทย ได้แก่ 1) ญี่ปุ่น ร้อยละ 39.40 2) จีน ร้อยละ 15.24 3) อินโดนีเซีย ร้อยละ 6.83

ตลาดส่งออกสตาร์ชทำจากมันสำปะหลังสำคัญของไทย ได้แก่ 1) ไต้หวัน ร้อยละ 26.37 2) อินโดนีเซีย ร้อยละ 22.23 3) มาเลเซีย ร้อยละ 10.21

ตลาดส่งออกมันเส้นสำคัญของไทย ได้แก่ 1) จีน ร้อยละ 99.51 2) แอฟริกาใต้ ร้อยละ 0.26 3) มาเลเซีย ร้อยละ 0.16

ตลาดส่งออกมันอัดเม็ดสำคัญของไทย ได้แก่ 1) เนเธอร์แลนด์ ร้อยละ 43.58 2) สเปน ร้อยละ 26.58 3) โปรตุเกส ร้อยละ 16.40

การส่งออกมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ของไทยรายประเภท หลังจีนเข้า WTO

รายการ	ปี 2546		
	มูลค่าส่งออก ของไทยไปโลก (ล้าน US\$)	สัดส่วน (%)	ตลาดส่งออกสำคัญของไทย (%)
1.เด็กตรินและโมติไฟด์สตาร์ชอื่นๆ	211.26	32.63	1.ญี่ปุ่น 39.40% 2.จีน 15.24% 3.อินโดนีเซีย 6.83%
2.สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง	165.51	25.57	1.ไต้หวัน 26.37% 2.อินโดนีเซีย 22.23% 3.มาเลเซีย 10.21%
3.มันเส้น	128.15	19.80	1.จีน 99.51% 2.แอฟริกาใต้ 0.26% 3.มาเลเซีย 0.16%
4.มันสำปะหลังอัดเม็ด	123.54	19.08	1.เนเธอร์แลนด์ 43.58% 2.สเปน 26.58% 3.โปรตุเกส 16.40%

2.3) หลังทำ FTA อาเซียน-จีน

ไทยและจีน ได้มีการทำข้อตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย – จีน ซึ่งอยู่ภายใต้ความตกลงการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน – จีน เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2546 รัฐบาลไทยและจีนได้ลงนามในข้อตกลงเร่งลดภาษีศุลกากรสินค้าผักและผลไม้ (Agreement between the Government of the People's Republic of China and the Government of the Kingdom of Thailand on Accelerated Tariff Elimination under the Early Harvest Programme of the Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation between ASEAN and China) ภายใต้พิกัดฯ ตอนที่ 07 และ 08 ให้เหลือร้อยละ 0 โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 ซึ่งข้อตกลงเร่งลดภาษีดังกล่าวเป็นการดำเนินการภายใต้แนวคิดการเปิดเสรีในบางสาขาที่มีความพร้อมก่อน (Early Harvest) ของความตกลงการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน – จีน (FTA อาเซียน – จีน หรือ ACFTA) ส่งผลให้การค้ามันสำปะหลังขยายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นการลดต้นทุนจากภาชีนำเข้า

ในปี 2556 ซึ่งเป็นปีหลังจัดทำ FTA อาเซียน-จีน ไทยส่งออกมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ มูลค่ารวม 3,193.48 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยตลาดส่งออกสำคัญของไทย อันดับแรก ได้แก่ จีน 1,978.54 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สัดส่วนร้อยละ 61.96 รองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น 294.19 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สัดส่วนร้อยละ 9.21 และอินโดนีเซีย มูลค่า 171.84 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สัดส่วนร้อยละ 5.38 ตามลำดับ

ประเภทของมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ที่ไทยส่งออกไปโลก ได้แก่ มันเส้น 1,284.05 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สัดส่วนร้อยละ 40.21 รองลงมา ได้แก่ สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง ร้อยละ 35.15 และเด็กตรินและโมติไฟด์สตาร์ช ร้อยละ 20.66 ตามลำดับ

ตลาดส่งออกมันเส้นสำคัญของไทย ได้แก่ 1) จีน ร้อยละ 99.28 2) ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 0.66 3) ฮองกง ร้อยละ 0.04

ตลาดส่งออกสตาร์ชทำจากมันสำปะหลังสำคัญของไทย ได้แก่ 1) จีน ร้อยละ 47.35 2) ไต้หวัน ร้อยละ 11.40 3) อินโดนีเซีย ร้อยละ 9.58

ตลาดส่งออกเด็กตรินและโมดิไฟด์สตาร์ชสำคัญของไทย ได้แก่ 1) ญี่ปุ่น ร้อยละ 32.79 2) จีน ร้อยละ 21.71 3) อินโดนีเซีย ร้อยละ 9.74

การส่งออกมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ของไทยรายประเภท หลังทำ FTA อาเซียน-จีน

รายการ	ปี 2556		
	มูลค่าส่งออก ของไทยไปโลก (ล้าน US\$)	สัดส่วน (%)	ตลาดส่งออกสำคัญของไทย (%)
1.มันเส้น	1,284.05	40.21	1.จีน 99.28% 2.ฟิลิปปินส์ 0.66% 3.ฮ่องกง 0.04%
2.สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง	1,122.61	35.15	1. จีน 47.35% 2.ไต้หวัน 11.40% 3.อินโดนีเซีย 9.58%
3.เด็กตรินและโมดิไฟด์สตาร์ชอื่นๆ	659.71	20.66	1. ญี่ปุ่น 32.79% 2.จีน 21.71% 3. อินโดนีเซีย 9.74%
4.สา쿠	103.07	3.23	1. เกาหลีใต้ 55.81% 2.จีน 16.72% 3.นิวซีแลนด์ 5.71%

2.4) ปัญหา

2.4.1) จีนห้ามการนำเข้ามันเส้นจากไทยหลังพบฝุ่นละออง โดยเปลี่ยนไปนำเข้ามันเส้นสับที่มีฝุ่นผงน้อยกว่าจากกัมพูชาและเวียดนามแทน ทำให้เรื่องสำคัญ เช่น เหลียนหยุนกั๋ง หวงผู้ และเซินเจิ้น ได้ห้ามการนำเข้ามันเส้นแบบเทกองไม่บรรจุกระสอบ (ท่าเรือที่สามารถนำเข้ามันเส้นแบบเทกองไม่บรรจุกระสอบคือ ท่าเรือเจียงเจียงของมณฑลเจียงซู) เนื่องจากรัฐบาลจีนมีนโยบายรักษาสีสิ่งแวดล้อมเข้มงวดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ในอนาคตจะมีแนวโน้มยกเลิกการนำเข้า เพราะเวลาขนถ่ายสินค้าเกิดฝุ่นทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งออกมันเส้นของไทย

2.4.2) มันเส้นจากเวียดนามมีการพัฒนาในเรื่องของคุณภาพมากกว่ามันเส้นไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันจีนนำเรื่องของ “มันเส้นสะอาด” มาเป็นประเด็นสำคัญในการกีดกันมันเส้นจากไทยและกีดราคามันเส้นไทย ซึ่งจะทำให้ในอนาคตเวียดนามจะกลายเป็นคู่แข่งของไทยและอินโดนีเซียในตลาดจีน

2.5) แนวทางแก้ไข

2.5.1) กระทรวงพาณิชย์ โดยเลขาธิการ รมว.พาณิชย์ ได้นำคณะผู้แทนการค้าระดับสูงของไทยจากภาครัฐและสมาคมที่เกี่ยวข้อง ไปร่วมประชุมหารือเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา ณ ท่าเรือเหลียนหยุนกั๋ง และได้ข้อสรุปในการพิจารณาหาทางเลื่อนการใช้มาตรการควบคุมจนกว่าจะสิ้นสุดฤดูกาลเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังปี 2556 เพื่อให้ฝ่ายไทยสามารถปรับตัวกับมาตรการดังกล่าวได้

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันไทยสามารถส่งออกมันเส้นไปจีนได้แล้ว โดยต้องขนถ่ายมันเส้นออกจากท่าเรือทันที ซึ่งจีนกำหนดให้ผู้ประกอบการนำรถบรรทุกมารับมันเส้นจากท่าเรือไปยังโกดังของผู้ประกอบการโดยมิให้เทกอง ณ ท่าเรือ เพื่อลดปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นมันเส้น

2.5.2) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จัดทำกรอบยุทธศาสตร์มันสำปะหลังปี 2554 – 2557 โดยมีนโยบายคงพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังของประเทศไว้ที่ 7.4 ล้านไร่ และมุ่งเป้าให้ผลผลิตเฉลี่ยของประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 5 ตันต่อไร่ในปี 2557 ซึ่งจะส่งผลให้มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น

จาก 46,000 ล้านบาท เป็น 55,000 ล้านบาท นอกจากนี้ยังเน้นการวิจัยและพัฒนาบุคลากร ในการปรับปรุง พันธุ์การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การวิจัยผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศต่อการผลิต นโยบายการจัดทำระบบทะเบียนเกษตรกรที่ถูกต้อง การเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ที่เหมาะสม รวมถึงการสนับสนุน อุตสาหกรรมต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์วิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมมันสำปะหลังประเทศไทย (พ.ศ. 2555 -2559) มีกรอบยุทธศาสตร์วิจัยและพัฒนา มันสำปะหลังของประเทศ เป็นการบูรณาการงานวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการใช้งบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาตลอดห่วงโซ่อุตสาหกรรมมันสำปะหลังของประเทศ ตั้งแต่การผลิตโดยภาคการเกษตร การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าของภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม หากมีการวิจัยและพัฒนา โดยนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าไปในระบบการผลิตของอุตสาหกรรมมันสำปะหลังตลอดห่วงโซ่ นอกจากนี้แก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ อย่างเป็นระบบแล้ว ยังสนับสนุนให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ที่มีมูลค่าสูง และหากมีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรมจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง เพิ่มรายได้และสร้างชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกับเกษตรกร เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น รวมทั้งลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

3) ข้อเสนอแนะ

3.1) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้ามันสำปะหลังของไทย โดยเปลี่ยนจากการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์แปรรูปขั้นพื้นฐาน เป็นผลิตและส่งออกมันสำปะหลังที่นำมาแปรรูปจากการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง (High Value-Added) เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ยา เคมีภัณฑ์ทำความสะอาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลิตพลาสติกที่ย่อยสลายได้ทางชีวภาพ โพลีเมอร์ที่มีสมบัติดูดซึมของเหลวสำหรับใช้งานด้านอนามัยทางการแพทย์ เป็นต้น

3.2) การส่งเสริมให้นักธุรกิจจีนที่มีศักยภาพเข้ามาลงทุนผลิตผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในไทย เพื่อใช้ไทยเป็นฐานการผลิตส่งออกไปยังประเทศต่างๆ ในอาเซียน

3.3) ปรับปรุงคุณภาพมันเส้นให้มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของจีน โดยมุ่งเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ รวมถึงต้องลดต้นทุนการปลูกมันสำปะหลัง เพื่อให้สามารถแข่งขันด้านราคาส่งออกกับเวียดนามซึ่งมีต้นทุนการปลูกมันสำปะหลังที่ต่ำกว่าไทย

4) แหล่งที่มาข้อมูลอ้างอิง

4.1) ยุทธศาสตร์วิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมมันสำปะหลังประเทศไทย (พ.ศ.2555 - 2559) และโปรแกรมวิจัยและพัฒนา มันสำปะหลัง ภายใต้แผนกลยุทธ์การวิจัยและพัฒนา สวทช. ระยะที่ 2 พ.ศ.2554 – 2559 (Strategic Planning Alliance II : SPA II) โดยฝ่ายบริหารคลัสเตอร์และโปรแกรมวิจัย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

4.2) รายงานสถานการณ์เอทานอล ปี 2555 และแนวโน้ม ปี 2556, ธนาคารแห่งประเทศไทย

4.3) Thailand Food Industry Profiles : อุตสาหกรรมมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์เกี่ยวเนื่อง, สถาบันอาหาร

4.4) รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ การวิเคราะห์ความต้องการของตลาดและการใช้ประโยชน์จากมันสำปะหลังในประเทศจีน (Analysis of market demand and utilization of cassava in China), โดยสถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, กันยายน 2556

4.5) ส่งออกมันสำปะหลังไทยปี '56...แนวโน้มสดใสขึ้น ปัจจัยหนุนหลักจากความต้องการใช้ของจีนที่มีต่อเนื่อง ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, ปีที่ 19 ฉบับที่ 2319, วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2556

4.6) รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ อุตสาหกรรมมันสำปะหลัง : แนวโน้มตลาดและการแทรกแซงของรัฐ โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 25 มิถุนายน 2550, เสนอต่อ สถาบันยุทธศาสตร์การทำและมูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย

4.7) โครงการการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อรองรับการที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกและการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน, คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545 เสนอกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

4.8) The Impact of China's Demand on SMEs in Thai Cassava Value Chains, Julia Tijaja PhD Candidate Development Policy and Practice The Open University, UK

4.9) สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม ปี 2557
